

УДК 004.01

**Дем'янюк Н. О.,
викладач кафедри англійської мови технічного спрямування,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»**

**Хавкін А. Д.,
студент-магістр,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»**

АНГЛОМОВНА ТЕРМІНОЛОГІЯ 3D-ДРУКУ ТА СПЕЦИФІКА ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

У сучасному науково-технічному дискурсі терміносистема відіграє провідну роль, адже саме вона забезпечує точність і однозначність професійної комунікації. Однією з найдинамічніших галузей є технології 3D-друку, що активно розвиваються й охоплюють різні сфери: від машинобудування й авіації до медицини та освіти. Швидке поширення цих технологій зумовлює потребу в систематизації та гармонізації термінології, особливо у перекладі з англійської, яка є основним джерелом нових понять.

Українська реальність останніх років підкреслює актуальність цих питань. У воєнний час 3D-друк використовується для виготовлення деталей техніки, елементів безпілотників, протезів для поранених, медичних імплантатів і навіть конструкцій для швидкого відновлення інфраструктури. Зокрема, волонтери організації Wild Hornets друкують близько 100 перехоплювачів-дронів на добу, що значно прискорює виробництво антикорупційних засобів [3]. У Львові сучасна клініка AroI Plus налагодила випуск функціональних протезів рук за допомогою 3D-принтерів – тепер готові до використання протези виготовляються за кілька днів [2]. Також в Україні біоінженери виготовляють на

спеціальних принтерах кістки, яких не вистачає у поранених після мінно-вибухових травм – вони створюють на 3D-принтерах відсутні фрагменти обличчя за даними комп'ютерної томографії [1]. Усі ці приклади свідчать, що 3D-друк став критично важливим ресурсом для оборони, медицини та реконструкції країни.

Англомовна терміносистема 3D-друку характеризується новизною та значною кількістю неологізмів. Вона охоплює як науково-технічні терміни (*additive manufacturing, stereolithography, fused deposition modeling*), так і галузеві професіоналізми та сленгізми (*to slice a model, spaghetti effect*). Це створює низку проблем перекладу: потребу збереження точності, відповідності українським нормам і врахування того, що частина одиниць перебуває на етапі термінотворення.

Виділяють наступні основні труднощі перекладу зазначеної терміношогії:

1. Неоднозначність і варіативність. Так, *fused deposition modeling* перекладають як *моделювання методом наплавлення, екструзійний друк* тощо. Така варіативність ускладнює стандартизацію.

2. Калькування чи адаптація. Частину термінів відтворюють калькуванням (*additive manufacturing* → *адитивне виробництво*), але часто потрібна адаптація (*slicer* → *слайсер / програмний різальник*).

3. Переклад професіоналізмів і сленгу. Наприклад, *spaghetti effect* передають як *ефект спагеті* або *дефект заплутаного пластику*. Показовим є слово **blob**, яким у середовищі 3D-друку позначають невелику грудку чи краплю пластику, що утворюється під час друку. У перекладі воно може відтворюватися як *пляма, грудка, злип*, але жоден варіант ще не став стандартом. Це приклад лексеми, яка перебуває на шляху від професіоналізму до терміна.

4. Запозичення. В українській термінології 3-D друку активно вживаються англіцизми *extruder, filament, nozzle*. Вони входять у професійний обіг, проте вимагають унормування написання й відмінювання.

Загалом специфіка відтворення англомовної термінології 3D-друку українською полягає в балансі між трьома стратегіями: 1) **калькування** (*адитивне виробництво, тривимірний друк*); 2) **адаптація / новотвори** (*slicing software* → *програма для нарізання моделі*); 3) **запозичення** (*філамент, ноузіл*).

Особливої уваги потребує співіснування термінів і сленгізмів. Хоча останні неформальні, вони швидко поширюються в професійному середовищі й виконують роль маркерів групової ідентичності. У перекладі вони відображають культурні особливості й динаміку розвитку самої галузі.

Отже, аналіз англomовної терміносистеми 3D-друку та специфіки її відтворення українською демонструє складність галузевого перекладу. Перекладач у цій сфері є не лише посередником, а й активним учасником термінотворення. Стандартизація термінів, поєднання точності й доступності, уважне ставлення до професіоналізмів і сленгізмів є ключовими чинниками ефективної комунікації у сфері 3D-друку. Для України це питання набуває особливого значення, адже йдеться про розвиток науки й освіти, а також про підтримку обороноздатності, медичних інновацій та відбудови країни.

Література

1. Божок С. Війна на обличчях військових: як 3D-друк повертає усмішки. *Вечірній Київ*. 2024. 27 вер. URL : <https://vechirniy.kyiv.ua/news/103211/> (дата звернення: 19.09.2025).
2. Kmošek J., Feik Š. Victoria Hand Project: Changing Prosthetic Care with 3D Printing. *Prusa Research*. URL : https://blog.prusa3d.com/victoria-hand-project-changing-prosthetic-care-with-3d-printing_119667/ (date of access: 18.09.2025).^[P]_[SEP]
3. Tyrer-Jones A. Ukraine Deploys 3D-Printed Drones to Combat Russian Shahed Swarms. *3D Printing Industry*. URL : <https://3dprintingindustry.com/news/ukraine-deploys-3d-printed-drones-to-combat-russian-shahed-swarms-242362/> (date of access: 19.09.2025).^[P]_[SEP]